בס"ד

שיחת מו"ר ראש הישיבה

הרה"ג הרב יעקב שפירא שליט"א

פרשת לך לך

שנה שמונה-עשרה תשפ"ז

השיחה מוקדשת לע"נ

ציפורה פיגא בת ר' דב בער.

להקדשת השיחות - 0584812246

"אל הארץ אשר אראך"

פרשתנו פותחת: (יב, א) "ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך... אל הארץ אשר אראך". הגמרא (ראש השנה טז:) אומרת שיש כמה דברים שמשנים גזר דינו של אדם, שינוי השם, שינוי מעשה ושינוי מקום. הגמרא לומדת ששינוי מקום מועיל ממה שנאמר לאברהם (שם, א-ב): "לך לך מארצך... אל הארץ אשר אראך ואעשך לגוי גדול" – כאן אתה לא זוכה לבנים, אבל במקום אחר תזכה (רש"י, שם).

ויש מי שסובר בגמרא שם שאי אפשר ללמוד זאת מאברהם אבינו, כיון ששם לא מדובר על שינוי המקום כשלעצמו אלא בזכותה של ארץ ישראל, שהיא שתגרום לו להוליד בנים.

בין כך ובין כך, הקב"ה אמר לאברהם: אתה תזכה לקבל ילדים רק בארץ ישראל. האם זה רק בגלל שארץ ישראל היא מקום רוחני יותר?

מעל הטבע

המהר"ל בנצח ישראל (יד) אומר, שהקב"ה רוצה להגיד לאברהם שעם ישראל הוא מעל הטבע. כל הדורות שלו הם מעל הטבע, וגם הלידה של יצחק מאברהם היא מעל הטבע. ההנהגה של הקב"ה בארץ ישראל היא לא הנהגה טבעית.

וזה מה שה' אומר לאברהם אבינו בתחילת הפרשה: אתה רוצה ילדים, שלכאורה הם דבר טבעי לכל אדם? אצלך הכול מחוץ לטבע. בארץ ישראל ההנהגה היא על-טבעית, יש בה השגחה פרטית מיוחדת יותר מאשר בכל העולם, ושם עם ישראל יכול לצמוח.

"אשר אראך"

על המילים "אל הארץ אשר אראך" אומר השפת אמת, ובעקבותיו הרב חרל"פ במי מרום (חלק ה, לך לך), שהכוונה היא לא רק שהקב"ה יתן לאברהם סימנים כדי שידע לאן להגיע - הרי הקב"ה לא אמר לו מראש לאיזו ארץ הוא מתכוון, אלא זו ברכה: אני אברך אותך בראייה כזאת שתזכה באמת לראות את הארץ. בראייה גשמית אי אפשר לראות את ארץ ישראל. אפשר לראות הרים טרשים ובניינים, אבל ארץ ישראל האמיתית צריכה ראייה רוחנית.

וכך אומר השפת אמת גם על המרגלים (שלח תרל"ו), על המרגלים כתוב "וכל מנאצי לא יראוה" (במדבר יד, כג), מה הפשט, הרי הם כבר היו בארץ וראו אותה? הכוונה היא שהם ראו את הארץ מבחוץ, אבל לא עמדו על סגולתה הפנימית.

אבל יש עוד פירוש: "לך לך... אל הארץ אשר אראך" – לך אל המקום שבו תראה את עצמך. הרב כותב (אורות התורה יב, ז; ארץ ישראל, א) שאדם מוציא את סגולותיו רק בארץ ישראל, ורק על ידי התורה. כיון שארץ ישראל היא מקום גדול וקדוש, כשתגיע לשם אתה תהיה אישיות אחרת. אתה לא רק תהיה במיקום גאוגרפי אחר, אלא תזכה לראות את מעלות ארץ ישראל, ושם גם תלמד להכיר את עצמך – "אראך".

שכר על כל פסיעה ופסיעה

ולכן ההליכה מודגשת פעמים רבות אצל אברהם אבינו: "התהלך לפני והיה תמים" (יז, א), "לך לך... אל הארץ אשר אראך", "לך לך אל ארץ המוריה" (כב, ב). והרמב"ם בהלכות עבודה זרה (א, ג) משבח את אברהם אבינו שהיה "מהלך וקורא ומקבץ" את כל הבריות כדי ללמד אותם אמונה. בכל מקום שהתורה מדברת על התעלות, ולא על תנועה גשמית של 'הייתי פה והלכתי לשם', היא משתמשת בלשון הליכה. כך גם "אם בחקתי תלכו" (ויקרא כו, ג), ומפרש רש"י: "שתהיו עמלים בתורה". איך זה נכנס במילה "תלכו"? הליכה היא הוצאה מהכוח אל הפועל של דברים מעבר למה שנראה לנו במבט שטחי.

כך גם בפרשה שלנו הלשון של הליכה חוזרת שוב ושוב, והכוונה אינה להליכה פיזית בלבד: (יב, ה) "ויצאו ללכת ארצה כנען", (שם, ו-ט) "ויעבור אברם בארץ... ויעתק משם ההרה... ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה". התפקיד של אברהם אבינו הוא לא להישאר במקום אחד אלא ללכת, כדי להפוך את מה שגנוז לגלוי. אז גם ההליכה הפיזית שלו בארץ ישראל, שהיא כדי שתהיה נוחה להכבש לפני בניו (ב"ב ק.), אין הכוונה רק לכיבוש הגשמי, אלא גם לממד הרוחני שבא לידי ביטוי בהליכה.

המדרש (ב"ר לט, ט) אומר שהקב"ה לא גילה לאברהם אבינו לאיפה ללכת כדי "לתת לו שכר על כל פסיעה ופסיעה". כלומר, ההליכה איננה רק הכשר כדי להגיע למקום אחר, אלא כל פסיעה היא תכלית בפני עצמה. בסוף מגיעים למשהו גדול יותר, אבל כל פסיעה היא תכלית בפני עצמה.

לעומת ההליכה לארץ ישראל, כאשר הקב"ה אומר לאברהם אבינו "לך לך אל ארץ המוריה", למרות שגם שם הוא לא גילה לו מיד לאן הוא הולך והיה צריך לראות ענן (בר"ר נו, א) – שם לא נאמר שאברהם אבינו יקבל שכר על כל פסיעה ופסיעה.

המהר"ל בנתיב העבודה (ה) מביא את הגמרא (סוטה כב.) שמי שהולך להתפלל בבית כנסת רחוק מקבל שכר פסיעות, ושואל המהר"ל: וכי על כל דבר מצווה שאדם יכול לעשות כאן והוא בוחר לעשות דווקא בגבעה רחוקה, הוא יקבל שכר על כל פסיעה? המהר"ל מסביר שזה דווקא בהליכה לבית הכנסת, "וזה כי השם יתברך מצוי בבית הכנסת כמו שאמרו ז"ל (מגילה כ"ט ע"א) כי בית הכנסת הוא מקדש מעט ולכך השם יתברך מצוי בבית הכנסת, ולפיכך כאשר הולך לבית הכנסת הוא נמשך אל השם יתברך להיות לו דביקות בו יתברך." ההליכה היא דבקות וחיבור אליו, ולכן הליכה כזאת איננה רק שינוי מצב אלא הידבקות בקב"ה. מי שהולך למקום שיש בו שכינה מקבל שכר פסיעות. ולכן בהר המוריה אין צורך לומר זאת במפורש, זה ברור שאם אתה הולך למקום השכינה הגדול ביותר יש שכר פסיעות[1].

הגמרא במסכת סוכה (כה.) אומרת שמי שהולך לקיים מצווה במקום אחר אינו נחשב "עוסק במצווה" שפטור מן המצווה, כי ההליכה היא רק הכשר מצווה. אומר הריטב"א, כאשר עצם ההליכה היא המצווה, כגון עלייה לרגל – שאיננה רק הכשר כדי להגיע להר הבית, אלא ההליכה עצמה היא מצווה – שם יש דין של עוסק במצווה הפטור מן המצווה. ולכן אומרת הגמרא (סוכה מט:) על הפסוק (שיר השירים ז, ב) "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב": מה יפו פסיעותיהם של בני ישראל העולים לרגל, בת נדיב - בני הנדיב הגדול, אברהם אבינו, שנדבו לבו להכיר את בוראו. מפני שההליכה של אברהם לא הייתה רק היכי תימצי, היא הייתה המצווה עצמה, ולכן יש בה שכר על כל פסיעה ופסיעה.

אם כן, למדנו מאברהם שהליכה משנה את מזלו של האדם. לפי דעה אחת בגמרא, בגלל עצם שינוי המקום, ולפי הדעה האחרת, מפני שהוא הולך לארץ ישראל. והוספנו שזה מה שהקב"ה הבטיח לאברהם, זרע ששייך להנהגה העל-טבעית, כמו שארץ ישראל נמצאת בהנהגה על-טבעית, ולכן גם הולדת יצחק הייתה על-טבעית.

"לכו בנים שמעו לי"

כשהקב"ה הוציא את אברהם החוצה ואמר לו (טו, ה) "הבט נא השמימה... כה יהיה זרעך", אין הכוונה רק למספר הכוכבים שאי אפשר לספור. זה פירוש נכון, אבל יש עוד פירוש: בני ישראל יהיו אנשים עליונים, כמו כוכבים – למעלה מהמקום ולמעלה מהטבע. הם לא רק יהיו כמו כוכבים בכמותם, הם יהיו עליונים במהותם.

ומעין זה כותב הרב זצ"ל בעולת ראיה (ב, סה), בתפילת שבת, על הפסוק (תהלים לד, יב) "לכו בנים שמעו לי": היה צריך להיות כתוב "בואו בנים ושמעו לי". אומר הרב, מדובר בהליכה רוחנית. מי שרוצה להתקרב לקב"ה צריך הליכה, ולא הליכה פיזית, שאם כן היה צריך להגיד "בואו". הליכה היא ביטוי למשהו רוחני, עליון ומרומם יותר.

לכן כתוב בספר זכריה (ג, ז) "ונתתי לך מהלכים בין העֹמְדִים האלה" – האדם נקרא "מהלך", לעומת המלאכים שאין בהם תזוזה והם לא מתעלים מדרגה לדרגה, רק האדם הוא מהלך[2]. על זה אומרת התורה בפסוק הראשון של הפרשה: "ויאמר ה' אל אברם לך לך" – לך לעצמיותך, "אל הארץ אשר אראך" – שם אראה לך באיזו מדרגה גדולה אתה נמצא. בארץ ישראל האדם מגלה את היכולות ואת הכוחות שלו, כי כוחו של אברהם אבינו נבע מהעוצמות הרוחניות שהיו בו.

"וילך אתו לוט"

בפסוקים כתוב שהיה עוד מישהו שהלך, ואותו לא משבחים כמו את אברהם אבינו. כשאברהם הלך לארץ ישראל כתוב "וילך אתו לוט" (יב, ד), כתוב בשם הזוהר הקדוש (ח"א עח:) שלוט הלך איתו כי הוא רצה ללמוד ממידותיו של אברהם אבינו. ובהמשך (שם, ז) הקב"ה מתגלה לאברהם: "וירא... לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו", ומפרש רש"י שהוא בנה את המזבח להודות לה' על הבטחת הזרע והבטחת הארץ. כל זה היה כאשר לוט הולך איתו.

אבל כמה פסוקים אחר כך אומרת התורה (יג, יד) "וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו", ומפרש רש"י: "כל זמן שהרשע עמו, היה הדיבור פורש ממנו". בדיבורים הקודמים שהקב"ה דיבר עם אברהם לוט היה איתו, מה קרה פתאום שלוט השתנה? קודם הוא רצה להידבק במידותיו של אברהם והלך איתו, ועכשיו הוא נקרא רשע ורק אחרי שהוא הולך חוזר הדיבור לאברהם?

---

[1] אבי זצ"ל אמר פעם על פי דברי המהר"ל, שאדם שהולך לבקר חולה מקבל שכר על כל פסיעה ופסיעה, מפני שהשכינה למעלה מראשותיו של חולה (שבת יב:). וכאשר שאדם הולך למקום שיש בו שכינה הוא מקבל שכר פסיעות.

[2] אדם שהגיע לעולם האמת כבר אינו מהלך, אבל אומרת הגמרא (סנהדרין קד.) שבנים העוסקים בתורה מזכים את אביהם על ידי התעלותם גם בעולמות אחרים – "ברא מזכה אבא". והחתם סופר כותב (תורת משה, לך לך, ד"ה ואת הנפש אשר עשו) שהוא הדין תלמידים שמעלים את רבותיהם ואת כל אלה שהיו קשורים אליהם.

כתוב (יג, ה) "וגם ללוט ההלך את אברם היה צאן", ומפרש רש"י שבגלל שהוא היה עם אברהם היה לו עושר, אז מה קרה שפתאום הוא עוזב את אברהם?

אומר בעל "דברי ישראל" ממודז'יץ (וירא ד"ה ההרה המלט) דבר שנראה כמו דרוש, אבל הוא נפלא מאוד: בפרשה הבאה אחרי מהפכת סדום ועמורה, יש ויכוח בין לוט לבין המלאך שמציל אותו. המלאך אומר: "ההרה המלט פן תספה... ויאמר לוט... ואנכי לא אוכל להמלט ההרה פן תדבקני הרעה ומתי" (יט, יז-יט) מה היה הויכוח של לוט עם המלאך?

המלאך אמר לו ההרה המלט, דהיינו לאברהם, כמו שאומר רש"י שם, ולוט אומר לו, אני לא יכול לככת להר אני רוצה להשאר בסדום כי שם אני צדיק:

"ביאור העניין בדרך צחות יש לומר כך: מקודם היה לוט מתלמידי אברהם אבינו ודבוק אליו, כמש"כ 'וילך אתו לוט' (יב, ד) 'ויעל אברהם... ולוט עמו' (יג, א), עד שבזכותו של אברהם הוא עלה בכמה מדרגות, 'וגם ללוט ההלך את אברהם היה צאן' (וגם מדרגות רוחניות, הכל בזכות אברהם אבינו כמו שאומר רש"י - "מי גרם שהיה לו זאת- הליכתו עם אברהם"), אחרי שראה בעצמו שכבר הגיע לאיזה מדרגה נכנס בו רוח שטות לחשוב אם ככה גם אני רבי והתחיל להרהר אחרי רבו עד שנעשה חולק על רבו ועשה מריבה עמו, כמ"ש 'ויהי ריב', עד שהוצרך להיפרד ממנו לגמרי כמ"ש 'ויסע לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו' ואז לוט הלך לסדום ונעשה שם רבי כמו שכתוב בפס' 'ולוט ישב בשער סדום' - אותו היום מינו אותו שופט עליהם, ואמר לוט בלבו הנה אברהם הוא צדיק במקומו ואני צדיק במקומי ובפרט אחרי שנענשו אנשי סדום כשנסבו על ביתו והכו בסנורים, תלה זאת לוט בעצמו ובצדקותו והתנשא לומר הנה אני בעל מופת גדול להעניש את בני האדם כי עשה מופת גדול כזה שהכו בסנורים מקטון ועד גדול.

ומחמת שטותו וגאותו כאמור מחמת זה לא יכל להכניע את עצמו יותר לנסוע לאברהם אבינו... ולכן כשהמלאכים אמרו לו המלט ההרה אל אברהם אבינו, אמר לוט אנכי לא אוכל להמלט ההרה, אני כבר לא יכול להכניע את עצמי לנסוע אל אברהם ולהיות כפוף אליו כי גם אני רבי במקומי, 'הנה נא העיר' אני אהיה רבי במצער, עד שנעשה בסופו ש"ד שיכור ובא למה שבא רחמנא ליצלן ואלמלי שהיה חוזר ומכניע את עצמו והיה נוסע אליו לא היה בא לכל זה כמובן, והכל צמח מפני שהתחיל להיות מהרהר אחר רבו ודוק והבן".

לוט חשב שיש לו מדרגה בפני עצמו, הוא לא רצה להדבק במדרגתו הרוחנית של אברהם אבינו ולכן נפרד ממנו. על זה אומרת התורה: "ויסע לוט מקדם" (שם, יא), ואומרים חז"ל, ומביא רש"י, שהסיע את עצמו מקדמונו של עולם. זה לא שלוט עזב מקום, הוא לא הלך לסדום כי זה מקום יפה, לוט הולך עם אברהם, אבל כשהוא רואה משהו אחר שקורץ לו – עוד לפני שאנחנו יודעים שזה סדום ועמורה – הוא עוזב את אברהם, על זה אומרים חז"ל "ויסע לוט מקדם", מקדמונו של עולם. זה לא שכאן צפוף או שהאווירה לא טובה, זה "ויסע לוט מקדם" – זה יותר מדי רוחני בשבילו[3].

"אברם העברי"

אחרי כן נלקח לוט בשבי בימי אמרפל. (יד, יג-יד) "ויבא הפליט ויגד לאברם העברי... כי נשבה אחיו" – הכוונה לבן אחיו, והתורה קוראת לו "אחיו". הפליט, אומר רש"י, הוא עוג. ולמה אברהם נקרא כאן "העברי"? לא רק מפני שבא מעבר הנהר, אלא שכל העולם כולו עומד מעבר אחד ואברהם מעבר אחד, מול כל העולם באמונתו. אברהם הוא מעל הטבע. כבר קודם לכן כתוב הרבה פעמים "אברהם", ולא מדגישים בכל פעם שהוא העברי. למה דווקא כאן, כשבאים להודיע לו שלוט נפל בשבי, אומרים שהוא "אברם העברי"?

אברהם אבינו הבין שאין כאן מלחמה רגילה. מלחמה נגד אברהם היא מלחמה רוחנית, מלחמה על הדת. ולפני המלחמה מקדימה התורה ואומרת (שם, א) "ויהי בימי אמרפל". מי זה אמרפל? אומר התרגום יונתן זה נמרוד, שלא מצא חן בעיניו שאברהם ניצל מאור כשדים ולכן הוא יצא למלחמה כדי לקחת את לוט בשבי, כדי שאברהם יצא להציל אותו, וכך יוכלו לפגוע בו. וכך מובא בשם הזוהר הקדוש (ח"א פו:), שכוונת המלחמה אינה כפי שהיא נראית בעיניים, אלא מאבק נגד אברהם אבינו. לכן אומרת התורה "ויבא הפליט ויגד לאברם העברי" – אותו אברהם שעומד מול כל העולם יבין שזו מלחמה רוחנית-דתית, ולא סתם סכסוך שכנים.

"אח לצרה יולד"

יש כאן דבר עוצמתי מאוד, שאף על פי שלוט נסע מקדמונו של עולם, אברהם אבינו הולך להילחם כדי להציל אותו. ולא רק שכתוב בפסוק שהוא הלך להציל את בן אחיו, אלא שאברהם הלך להציל את "אחיו": בעת סכנה אין פירודים, והוא כמו אחיו –"אח לצרה יולד" (משלי יז, יז). אבל את זה יכול לעשות רק מי שהוא רוחני כמו אברהם אבינו.

אומרים חז"ל (ב"ר מב) יותר מזה: אברהם אבינו ידע שמלכות בית דוד תצא מבנותיו של לוט, ואם הוא לא יציל את לוט לא יהיה שורש למלכות בית דוד. המלחמה היא לא רק נגד אברהם, אלא נגד כל מה שהקב"ה בחר בו – (נחמיה ט, ז) "אשר

---

[3] תלמיד באחת הישיבות בא לפני ראש השנה אל רבו ואמר לו: בעיירה שבה גדלתי וההורים שלי נמצאים אין בעל תוקע, האם ללכת לשם להיות בעל תוקע? אמר לו הרב: איך אפשר להפקיר כל כך הרבה אנשים בלי בעל תוקע? מה הספק בכלל? התלמיד שאל שוב ושוב, והרב ענה לו כל פעם: כן, לך. התלמיד התפלל שם בראש השנה, וכשחזר ראה שפניו של הרב נוטות אליו בעין לא טובה. הוא ניגש אל הרב ושאל: "הרב, שאלתי אותך ואמרת לי שיש כאן זיכוי הרבים ואי אפשר להשאיר את הקהילה בלי בעל תוקע. מה קרה פתאום שהרב כועס עליי?" אמר לו הרב: "איך אפשר לעזוב את הישיבה בימים הנוראים? כששאלת, זה מה שהייתי צריך להשיב לך. אבל מצד האמת היה צריך להיות ברור לך שאתה נשאר כאן. הבעיה היא שהיה לך ספק".

בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם" – כי ממנו תצא המלכות לעולם. לכן היו צריכים לפגוע גם בלוט עצמו, כי אף על פי שהוא התרחק מקדמונו של עולם, הוא היסוד למלכות בית דוד. על הפסוק "מצאתי דוד עבדי" (תהלים פט, כא) אומרים חז"ל (בר"ר מא, ד): "היכן מצאתיו? בסדום", אצל בנותיו של לוט. הקב"ה עושה דברים שלא תמיד אנחנו רואים לאן הם מובילים. ודווקא אברהם אבינו, שמודגשת אצלו ההליכה, לא רק הליכה גשמית אלא הליכה רוחנית, שמוציאה את הכוחות הרוחניים שלו לפועל, יכול להבחין אם מה שקורה סביבו זה סתם סכסוך שכנים או שיש כאן משהו דתי ורוחני. ובאמת בסופו של דבר אברהם מציל במלחמה הזאת את לוט שממנו יצאה מלכות בית דוד[4].

"אל תירא אברם"

אחרי המלחמה של אברהם אבינו עם תשעת המלכים – ארבעה ועוד חמישה – בא אליו הקב"ה ואמר לו (טו, א) "אל תירא אברם אנכי מגן לך". ושואל רש"י: אדם כמו אברהם אבינו, שניצח תשעה מלכים כמעט לבד, ממה הוא מפחד? מסביר רש"י, וכך גם הרמב"ן, שאברהם חשש שמא "נתמעטו זכויותיו" בגלל שניצח. הצדיקים, כשקורה להם דבר טוב, חושבים שהוא בא על חשבון הזכויות שלהם[5].

השפת אמת (לך לך תרמ"ט) מביא פירוש נוסף נפלא מאוד: מי זה אברהם אבינו? "חסד לאברהם" (מיכה ז, כ), "אברהם אוהבי" (ישעיה מא, ח). כל הטוב שיש בעם ישראל בא בגנים מאברהם אבינו[6]. כשאברהם הלך להילחם, זה עלול להפוך אותו לפחות עדין, לפחות רגיש, ליותר מחוספס, ואולי גם קצת יותר אכזרי. אברהם אבינו פחד שהתכונה הנפשית שלו תשתנה, ועל זה אמר לו הקב"ה: "אל תירא אברם". אם אתה עושה את זה כדי להציל את בן אחיך, במלחמה רוחנית שבלעדיה לא תהיה מלכות בית דוד, זה לא יפגע חס וחלילה בצד הרוחני הגבוה שלך.

לא רק השפת אמת אומר כך. שואל הרב בעולת ראיה (ב, שיד): ביום ראש השנה אנחנו מתפללים שתהיה לנו שנה טובה, האם זה הזמן להגיד "וכל הרשעה כולה כעשן תכלה"? וכי זה הזמן להתפלל על כליון הרשע? אומר הרב: כליון הרשעה הוא חסד לעולם. אז כשמבקשים חסד, מבקשים שהחסד יהיה מלא, שהרשעה כולה כעשן תכלה.

כך גם כותב האור החיים הקדוש: אחרי שהתורה אומרת על עיר הנידחת "הכה תכה את יושבי העיר" (דברים יג, טז), היא אומרת מיד - "ונתן לך רחמים ורחמך" (שם, יח). למה דווקא שם צריך ברכה של מידת הרחמים? אומר האור החיים: מי שעומד בניסיון כזה, להכות על פי הסנהדרין עיר הנידחת, את כל יושביה, אולי יהפוך לאכזר? אומרת התורה: "ונתן לך רחמים ורחמך". אם אתה עושה משהו על פי התורה, לא יצא מזה שום תקלה.

וכך כותב המשך חכמה (כב, טז): אחרי העקדה, שגם היא לא נראית דבר עדין, כתוב (שם, יח) "והתברכו בזרעך כל גויי הארץ". הקב"ה בירך אותו שהתכונה הנפשית של אברהם אבינו, של עם ישראל, תלווה אותנו כל הזמן.

"הביטו אל צור חצבתם"

הרמב"ם במורה נבוכים (א, טז) כותב על מה שאמר הנביא (ישעיה נא, א) "הביטו אל צור חצבתם... הביטו אל אברהם אביכם": שבכל יהודי יש חלקיק מהסלע, מהמידות ומהטוב שיש באברהם אבינו. ר' חיים מוולוז'ין כותב (רוח חיים ה, ג) שלכן נקרא אברהם בפרקי אבות "אבינו", מלשון אב ותולדה: כל מה שעשה אברהם אבינו עובר בגנים לכל הדורות. בגלל "לך לך... אל הארץ אשר אראך" –יש לכל יהודי חיבה להגיע לארץ ישראל. ניסיון העקדה נותן לכל יהודי כוח למסור את הנפש על קדושת השם. וכך גם הכנסת אורחים. כל מה שהיה באברהם אבינו הוא "אבינו", כמו אב ותולדה.

שנזכה בע"ה להדבק במידות שקיבלנו מאברהם אבינו.

שבת שלום ומבורך!

תודתנו לעורך היקר יהושע מנחם גרוסר על עבודתו הנאמנה, המנצח על המלאכה, מלאכת אומן, בעריכת השיחות במהלך השנתיים האחרונות, אנחנו מברכים אותו שיזכה להמשיך להגדיל תורה ולהאדיר עוד שנים רבות בבריאות ושמחה.

יחד עמו תודתנו לשאר הצוות היוצא - יהונתן סילבצקי, חגי רוזנברג ושלמה יוסף אליצור.

---

[4] אמר פעם מישהו, רק במקום שבו כלה וחמותה גרים בשלום יצמח מלך המשיח, וזה מה שרצה אברהם אבינו - להביא את השלום לעולם.
אומר ה"תוספות יום טוב" בסוף מסכת עדיות (ח, ז), אליהו הנביא עתיד לבשר את השלום, כמו שכתוב בחז"ל. ומסביר ה"תוספות יום טוב" שהוא יבשר לעם ישראל וישיב להם את מידת הגבורה שניטלה מהם כשיצאו לגלות: (תהלים קמז, י-יא) "לא בגבורת הסוס יחפץ, לא בשוקי האיש ירצה, רוצה ה' את יראיו". ולכן בראש השנה, כשכל באי עולם עוברים לפני הקב"ה כבני מרון, אומרת הגמרא (ראש השנה יח.) שהם עוברים כחיילותיו של בית דוד. זה לא משהו מספרי וגשמי, מדברים כאן על חיילותיו של דוד, שהכול בהם רוחני.

[5] פעם היה פיגוע בבית הכנסת בהר נוף. ולמחרת פגשתי חבר שהיה חיוור כסיד. שאלתי אותו: "מה קרה?" הוא אמר לי: "ניצלתי מסכין מול העיניים." אמרתי לו: "אז הקב"ה אוהב אותך." הוא אמר לי: "כן, אבל נתמעטו זכויותיי." אמרתי לו: תסתכל בספר פוקד עקרים של רבי צדוק (אות א). "נתמעטו זכויותיי" אומרים כשקרה לאדם דבר שלא בדרך הטבע. אבל מה שאדם מקבל, אולי בצורה ניסית אבל בדרך הטבע, לא אומרים עליו "נתמעטו זכויותיי", והוא מביא שם ראיה מחנה שנפקדה בדרך נס ולא אומרים שם שנתמעטו הזכויות שלה.

[6] הרב בעולת ראיה (ב, רסד) שואל: למה בליל הסדר אנחנו אומרים פתאום "כל דכפין ייתי ויכול"? מי שרוצה להזמין אורח לליל הסדר, יזמין אותו חודש קודם. אנחנו סוגרים את עצמנו עם האורחים שלנו בבית, פותחים את הדלת רק לאליהו הנביא, ויושבים בבית עם כולם ואומרים "כל דכפין ייתי ויכול". מה המשחק הזה? אומר הרב: אכן, אורחים מזמינים קודם. מה שאומרים בליל הסדר, אנחנו אומרים לעצמנו. על מה אנחנו שמחים בליל יציאת מצרים? כל עוד היינו במצרים היינו בקיפאון רוחני, ולא יכלו להתגלות בנו מידותיו של אברהם אבינו – חסד, אהבה ונתינה. עכשיו שיצאנו ממצרים יש לנו כבר את היכולת להידבק במידותיו של אברהם אבינו, ולכן מזכירים דווקא את הכנסת האורחים שלו: "כל דכפין ייתי וייכול".